

بررسی اثر میانجی کیفیت کمیته حسابرسی بر ارتباط بین اندازه

شرکت و کیفیت گزارشگری مالی

مریم برادران^۱، سارا حمیدی^۲، سید محمد میر محمدی شکتائی^۳

تاریخ پذیرش ۱۴۰۳/۰۳/۰۵

تاریخ دریافت: ۱۴۰۲/۱۲/۲۹

چکیده

هدف از این پژوهش بررسی تاثیر اندازه شرکت بر کیفیت گزارشگری مالی با توجه به در نظر گرفتن نقش میانجی کیفیت کمیته حسابرسی است. این پژوهش از جنبه هدف جزو تحقیقات کاربردی است و از جنبه روش جزو تحقیقات دسته همبستگی محسوب می شود. در عین حال بر اساس نوع گردآوری داده ها تحقیقی کتابخانه ای است. نمونه آماری این تحقیق را ۱۱۲ شرکت فعال در بورس اوراق بهادار تهران تشکیل داده اند که برای انتخاب آنها از روش غربالگری استفاده شده است. روش تجزیه و تحلیل داده های گردآوری شده از سایت کدال و نرم افزار ره آرود نوین، رگرسیون خطی بر اساس اصول داده های پانلی است. تحلیل ها توسط نرم افزار ایویوز صورت گرفته است. بر اساس نتایج به دست آمده مشخص شد که اندازه شرکت تاثیر منفی و معنادار بر کیفیت گزارشگری مالی دارد. در عین حال با توجه به تحلیل صورت گرفته به روش بارون و کنی برای تبیین اثر میانجی، مشخص شد که متغیر کیفیت کمیته حسابرسی اثر میانجی گر جزئی بر رابطه بین اندازه شرکت و کیفیت گزارشگری مالی دارد.

کلمه های کلیدی: اندازه شرکت، کیفیت گزارشگری مالی، کیفیت کمیته حسابرسی

^۱ مدرس موسسه آموزش عالی روزبهان ساری

^۲ دانشجوی کارشناسی ارشد رشته حسابرسی موسسه آموزش عالی روزبهان ساری sarahamidi7773@gmail.com

^۳ دکتری تخصصی حسابداری، موسسه آموزش عالی روزبهان، واحد ساری، ایران، mohamadmmohamadi@gmail.com

۱-مقدمه

گزارشات مالی ارائه شده توسط شرکتهای فعال در بازار سرمایه هر کشور اساس و پایه تصمیم گیری های مالی و اقتصادی افراد و نهادهای مختلف را تشکیل می دهد. اعتباردهندگان و موسسات مالی و بانکها، با استفاده از این گزارشات مالی به کیفیت عملکرد شرکتهای به منظور اعطای تسهیلات به آنها پی خواهند برد. سهامداران نیز با بررسی این گزارشات مالی و درک ارزش آتی شرکت نسبت به ماندن یا خروج از دایره سهامداران شرکت برنامه ریزی می کنند. در نهایت، سرمایه گذاران جدید نیز با درک کیفیت سودآوری شرکت نسبت به سرمایه گذاری بر روی سهام این شرکتهای تصمیم گیری می نمایند(اسلام و همکاران، ۲۰۲۳).

مدیران شرکتهای به استناد تئوری نمایندگی و بر پایه قواعد و سازوکارهای حاکمیت شرکتی، به عنوان نمایندگان سهامداران موظف هستند تا گزارشات مالی درست، شفاف و قابل اتکایی به ذینفعان ارائه دهند تا آنها با خیالی آسوده نسبت به تصمیمات سرمایه گذاری خود اقدام نمایند. با این حال، بنا به دلایل متعدد که مهمترین آن تعارض بین منافع سهامداران و مدیران است، محتمل است مدیران شرکتهای در ارائه گزارشات مالی دچار تخلفاتی نیز شوند(کومال و همکاران، ۲۰۲۲).

یکی از شاخص هایی که می توان برای آن تاثیر معناداری در خصوص تاثیر بر گزارشات مالی متصور بود، اندازه شرکت است. بررسی ادبیات تحقیق نشان می دهد که از یک سو می توان اظهار داشت که شرکتهای بزرگتر به دلیل شهرت و جایگاه اجتماعی خود، تلاش می کنند تا گزارشات مالی آنها با کیفیت مطلوب باشد تا به اعتبار آنها خدشه وارد نشود. امکا در سوی دیگر دیدگاه بوجود دارد که بیان می کند، شرکتهای بزرگتر به دلیل سابقه و قدمت بیشتر، در چرخه عمر خود بیش از دیگر شرکتهای به مرحله افول نزدیک هستند. این مسئله می تواند عاملی بسیار مهم برای انگیزه مدیران در جهت کاهش شفافیت اطلاعات و کاهش کیفیت گزارشگری مالی باشد(خطیب و نور، ۲۰۲۱). در عین خصوص مقوله رابطه بین اندازه شرکت و کیفیت حسابرسی نمی توان از نقش کمیته حسابرسی به سادگی عبور کرد.

کمیته حسابرسی یکی از کمیته های فرعی هیئت مدیره است که هدف از تشکیل آن کمک به ایفای مسئولیت نظارتی هیئت مدیره از طریق نظارت بر فرایند گزارشگری مالی، نظارت بر حسابرسان مستقل، اثربخشی کنترل های داخلی و فعالیت های مدیریت ریسک می باشد. آنچه از مفهوم این تعریف بر می آید این است که وجود یک کمیته حسابرسی با

_____ بررسی اثر میانجی کیفیت کمیته حسابرسی بر ارتباط بین اندازه و...

کیفیت در شرکتهای بورسی این امکان را فراهم می کند که قدرت نظارت بر رفتار مدیران اجرایی افزایش یابد و نتیجه مستقیم چنین اتفاقی، افزایش شفافیت در عملکرد و گزارشگری مالی است (باسبوس، ۱۴۰۲).

یک کمیته حسابرسی با کیفیت که واجد صلاحیت قابل قبولی از حیث تخصص و تجربه اعضایش باشد، زمینه ساز افزایش کیفیت اطلاع رسانی شرکتهای خواهد بود. البته یکی از شروط مهم این مسئله آن است که کمیته حسابرسی مزبور از استقلال کافی برخوردار باشد. در واقع چنانچه اعضای کمیته حسابرسی از اعضای موظف باشند، به دلیل منافع شخصی آنها از عملکرد شرکت، محتمل است وظایف خود را به خوبی انجام ندهند و این مسئله زمینه ساز کاهش کیفیت گزارشگری مالی شود (حسن و همکاران، ۲۰۲۱).

آنچه در این زمینه به طور دقیق مشخص نیست آن است که شرکتهای بزرگتر چه سیاستی در خصوص عملکرد کمیته حسابرسی دارند. اگرچه انتظار می رود شرکتهای بزرگتر به دلیل قدمت بیشتر و وجهه مطلوب خود، نسبت به پیاده سازی سازوکارهای حاکمیت شرکتی (مانند کمیته حسابرسی)، پایبندتر باشند، اما تحقیقی که نشان دهد اینگونه شرکتهای چه رویکردی در خصوص کیفیت عملکرد کمیته حسابرسی دارند وجود ندارد.

در مجموع با توجه به مطالب بیان شده و ابهامات طرح شده، مسئله اصلی این تحقیق آن است که اندازه شرکت چه تاثیری بر کیفیت گزارشگری مالی داشته و نقش کمیته حسابرسی در این زمینه چیست؟

با این حال در مطالعات موجود، پژوهشی که بررسی این موضوع پرداخته باشد دیده نمی شود. در واقع به طور تجربی مشخص نیست شرکتهای در دوران مختلف چرخه عمر چه سیاستی در قبال گزارشگری مالی اتخاذ می کنند و نحوه استفاده آنها از کمیته حسابرسی در این زمینه چگونه است. بدین ترتیب مسئله اصلی این تحقیق آن است که چرخه عمر شرکتهای بورسی چه تاثیری بر قابلیت مقایسه صورتهای مالی دارد و نقش کمیته حسابرسی در این زمینه چیست؟

۲- مبانی نظری تحقیق:

کیفیت گزارشگری مالی: توان صورتهای مالی در انتقال اطلاعات عملیات شرکت و به طور خاص پیش بینی جریان های نقدی مورد انتظار آن به سرمایه گذاران. بر مبنای این نظر که اقلام تعهدی، ارزش اطلاعاتی سود را با کاهش اثر نوسانات ناپایدار در جریانهای نقدی بهبود می بخشد (دیچاو و دیچو ۲۰۰۲، امسی نیکولز ۲۰۰۲)، در این تحقیق کیفیت اقلام تعهدی سرمایه در گردش به عنوان جانشین کیفیت گزارشگری مالی در نظر گرفته می شود (حاجی احمدی، ۱۳۹۹).

کمیته حسابرسی: کمیته ی حسابرسی به عنوان نماینده هیأت مدیره مسئولیت های نظارت بر فرآیند گزارشگری مالی، کنترل های داخلی، و فعالیت های حسابرسی را انجام می دهد. بنابراین، در حوزه نظریه کارگزاری یا نمایندگی، کمیته حسابرسی میتواند به عنوان ساز و کار نظارتی گزارشگری مالی راهبری شرکتی داخلی به منظور بهبود کیفیت افشاهای مالی ارائه شده کارگزارها (مدیریت) به کارگمارها (سهامداران) دیده شود (هسو و همکاران، ۲۰۱۸).

کمیته حسابرسی به منظور اجرای وظیفه نظارتی هیئت مدیره به ویژه در زمینه های مرتبط با کنترل های داخلی، مدیریت ریسک، گزارشگری مالی و فعالیت های حسابرسی تشکیل می شود (پیوندی و خرم، ۱۳۹۲).

کمیته حسابرسی، کمیته ای می باشد متشکل از معمولاً سه الی هفت نفر از اعضای غیرموظف هیئت مدیره که مسئولیت نهایی نظارت بر کلیه فعالیت های مالی بنگاه را بر عهده دارد. منظور از غیرموظف، اعضای از هیئت مدیره می باشد که در عین حال که عضو هیئت مدیره هستند هیچ گونه مسئولیت اجرایی یا عملیاتی در بنگاه ندارند (باقرزاده، ۱۳۸۹).

کمیته حسابرسی مسئولیت نظارت بر رویه های حسابداری بکار رفته در صورتهای مالی بنگاه را بر عهده دارد. با توجه به ماهیت و اندازه بنگاه، گزارش های مالی بنگاه توسط کمیته حسابرسی به صورت ماهانه، فصلی یا سالانه بررسی می شود. نقش کمیته حسابرسی بر کیفیت گزارشگری مالی از طریق نظارت فعال بر فرایند گزارشگری مالی بنگاه توسط مراجع حرفه ای مختلف مورد تأکید قرار گرفته است (سانگ و ویندرم، ۲۰۰۴). هرچه اندازه کمیته حسابرسی بزرگ تر باشد، احتمال افشای اخلاق افزایش می یابد، زیرا احتمال این که در کمیته حسابرسی، اعضای پایبند به اخلاق وجود داشته باشند، افزایش می یابد. همچنین بین اندازه کمیته حسابرسی و وظیفه نظارتی کمیته حسابرسی

بررسی اثر میانجی کیفیت کمیته حسابرسی بر ارتباط بین اندازه و...
رابطه مستقیم وجود دارد و هرچه اندازه کمیته حسابرسی بزرگتر باشد، عملکرد بنگاه
بهتر خواهد بود (پرسونز، ۲۰۱۱).

اندازه شرکت: عبارتست از میزان دارایی هایی که شرکت رد طی فعالیت خود کسب
نموده است. به واقع مقیاس شرکت نشانگر دارایی های ثابت و غیرثابت، منقول و
غیرمنقول، مشهود و نامشهودی است که کسب نموده است. این دارایی های باعث
افزایش اعتبار شرکت در قیاس با سایر شرکتهای خواهند بود (العرینی، ۲۰۱۹).

کیفیت صورتهای مالی درمقایسه با کیفیت گزارشگری مالی

اگرچه پیشنهاد شماره ۸ کمیته بلوریون و استاندارد شماره ۶۱ مشخصاً به کیفیت
گزارشگری مالی اشاره کرده اند ولی با تأکید بر اصول حسابداری بنگاه، به طور ضمنی بر
صورتهای مالی تمرکز نموده اند. به هر حال، بحث جامع در خصوص کیفیت، در نهایت
می باید فراتر از صورتهای مالی باشد، زیرا بنگاهها اطلاعات مالی را با وسایل دیگر
(نظیر مجلات مالی، گزارش های تحلیلگران و...) و روشهای دیگر (نظیر سخنرانی،
نمایش، مراکز اطلاع رسانی اینترنتی و...) نیز منتشر می کنند.

نکته دیگر این می باشد که گزارشگری مالی فقط یک محصول نهایی نیست، بلکه
فرایندی متشکل از چندین جزء است. بر اساس چارچوب پیشنهادی، کیفیت گزارشگری
مالی نهایتاً بستگی به کیفیت هر بخش از فرایند گزارشگری مالی دارد (دچو و همکاران،
۲۰۱۴).

پیشینه تحقیق

تحقیقات خارجی

ابوت و همکاران (۲۰۲۱)، تحقیقی در جهت بررسی تاثیر کیفیت عملکرد کمیته
حسابرسی بر کیفیت گزارشگری مالی انجام دادند. آنها با بررسی این موضوع بر روی
شرکتهای بورسی آمریکا در یک بازه زمانی ده ساله به روش رگرسیون خطی مبتنی بر پانل
دیتا دریافتند که که یک کمیته حسابرسی بزرگتر، با استقلال بالاتر و تخصص بیشتر، تاثیر
مطلوب تری بر بهبود کیفیت گزارشگری مالی و همچنین کیفیت حسابرسی و گاه
شاحتمال تجدید ارائه صورتهای مالی دارد.

فاند و همکاران (۲۰۲۰)، نیز در یک تحقیق تجربی تلاش کردند تا تاثیر اندازه شرکتهای
بر کیفیت عملکرد کمیته حسابرسی را مشخص سازند. این مطالعه به روش همبستگی
صورت گرفت و برای به دست آوردن داده ها از اطلاعات بنگاههایی فعال در بورس
اوراق بهادار انگلستان استفاده شد. روش تحلیل نیز رگرسیون خطی پانل دیتا بوده است.

یافت های مطالعه این محققان تایید می کند که شرکتهایی با اندازه بزرگتر (ارزش بازار بیشتر)، به دلیل وجهه و اعتباری که در بازار و جامعه دارند، از کمیته های حسابرسی معتبری در شرکت بهره می گیرند. بنابراین به زعم این محققان ارزش بازار بالاتر بنگاهها ضمانتی برای بهبود کیفیت عملکرد کمیته های حسابرسی است.

مولیک و همکاران (۲۰۲۱)، در تحقیقی بررسی کردند که کیفیت حسابرسی چه تاثیری بر بروز مدیریت سود خواهد داشت. این مطالعه یک مطالعه کاربردی است که به روش توصیفی صورت گرفته است. داده ها پانلی بوده و به روش همبستگی با استفاده از رگرسیون خطی تحلیل شده اند. نتایج بررسی های صورت گرفته نشان داده است که هر چقدر کیفیت حسابرسی صورتهای مالی بالاتر باشد، احتمال بروز مدیریت سود در شرکتهای فعال در بازار سرمایه کاهش خواهد یافت.

سینگ و همکاران (۲۰۲۲)، در تحقیقی به بررسی تاثیر مشغله کاری حسابرسان بر کیفیت گزارشات مالی و تاخیر در ارائه گزارشات مالی پرداختند. آنها با بررسی این موضوع در بورس هند و با استفاده از اطلاعات شرکتهای حسابرسی فعال رد آن به روش همبستگی دریافتند که شرکای حسابرسی با چندین مشتری برای تکمیل حسابرسی سالانه خود زمان بیشتری لازم دارند. مهمتر از آن اینکه که بنگاههایی که حسابرسان پرمشغله ای دارند و برای تکمیل حسابرسی هایشان زمان بیشتری می برد، کیفیت گزارشگری مالی ضعیف تری نیز دارند. علاوه بر این، از نظر عواقب برای حسابرسان پرمشغله، بنگاههایی که تاخیر طولانی در گزارش حسابرسی داشتند، سال بعد حسابرسان خود را تغییر دادند و به این نتیجه رسیدند که شرکای حسابرسی پرمشغله محتمل است مشتریان خود را از دست بدهند، اگر حجم کاری آنها بیش از حد باشد و آنها قادر به حفظ کیفیت حسابرسی نباشند.

باجرا و کادز (۲۰۱۸)، در پژوهشی با عنوان «صلاحیت کمیته حسابرسی و کیفیت گزارشات مالی»، با بررسی همزمان تاثیر دو شاخص استقلال و دانش کمیته حسابرسی به عنوان متغیری واحد تحت عنوان صلاحیت کمیته حسابرسی، به این نتیجه رسیدند که صلاحیت کمیته حسابرسی تاثیر مثبتی بر کیفیت گزارشات مالی دارد. در حالی که به طرزی شگفت انگیز، اثر وجود کمیته حسابرسی منفی است. این یافته ها نشان می دهد که وجود کمیته حسابرسی یک شرط لازم برای ارتقای کیفیت گزارشگری مالی است اما شرط کافی نیست.

تحقیقات داخلی

_____ بررسی اثر میانجی کیفیت کمیته حسابرسی بر ارتباط بین اندازه و...

باسپوس (۱۴۰۲)، در تحقیقی تاثیر تخصص کمیته حسابرسی بر کیفیت حسابرسی و حق الزحمه حسابرسی را بررسی کرده است. هدف: کمیته حسابرسی به عنوان یکی از ساز و کارهای اصلی حاکمیت شرکتی، وظیفه ی بررسی برنامه اولیه حسابرسی و تعامل با حسابرسان مستقل در فرایند گزارشگری مالی را بر عهده دارد. از این رو انتظار می رود بر میزان تلاش حسابرس و کیفیت حسابرسی و در نتیجه هزینه حسابرسی اثرگذار باشد. هدف این پژوهش بررسی تاثیر تخصص کمیته حسابرسی بر کیفیت حسابرسی و هزینه حسابرسی است. روش پژوهش: در پژوهش حاضر از رگرسیون خطی چند متغیره و رگرسیون لاجیت برای بررسی بین متغیرها استفاده شده است. دوره برآورد مدل از سال ۱۳۹۲ تا ۱۳۹۶ می باشد و جامعه آماری پژوهش کلیه شرکت های پذیرفته شده تهران می باشند که با استفاده از روش غربالگری تعداد ۱۲۸ شرکت باقی مانده به عنوان نمونه پژوهش انتخاب شده است. یافته ها و نتایج: نتایج حاصل از پژوهش با استفاده از روش رگرسیون خطی چند متغیره و رگرسیون لاجیت نشان می دهد که طی دوره پژوهش تخصص کمیته حسابرسی تاثیر مثبت و معناداری بر کیفیت حسابرسی دارد و تخصص کمیته حسابرسی رابطه منفی و معنادار بر هزینه حسابرسی دارد.

عبودی زاده و خدادادی (۱۴۰۲)، نیز نقش کمیته حسابرسی در کیفیت گزارشگری مالی را بررسی کردند. به بیان آنها هدف از تشکیل کمیته حسابرسی، کمک به ایفای نقش مسئولیت نظارتی هیئت مدیره و بهبود آن جهتکسب اطمینان معقول از اثر بخشی فرایندهای نظام راهبری شرکتی و سلامت گزارشگری مالی میباشد. کمیته حسابرسی در حوزه نظارتی خود میتواند اقداماتی انجام دهد، که منجر به نتایجی در رابطه با سطح بالاتر کیفیت حسابرسی از قبیل افزایش تداوم فعالیت برای شرکتها و انتخاب حسابرسان متخصص شود. وجود کمیته حسابرسی به ایجاد ارتباط مناسب بین هیئت مدیره، حسابرسان مستقل و حسابرسان داخلی کمک می کند و با تاکید بر مسئولیت ها و منابع مورد نیاز حسابرسی، اجرای فرایند حسابرسی را تسهیل می نماید. بر همین اساس در این پژوهش با مطالعه پژوهش های صورت گرفته در این زمینه، به مرور نقش کمیته حسابرسی در کیفیت حسابرسی گزارشهای مالی پرداخته می شود.

سیادتی (۱۴۰۱)، نیز در تحقیقی به بررسی تاثیر اندازه شرکت بر شفافیت اطلاعات در شرکتهای پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران پرداخت. این تحقیق که پژوهشی کاربردی است به روش همبستگی و بر اساس تکنیک تحلیل پانل دیتا انجام شده است. دوره زمانی تحقیق یک بازه ۵ ساله منتهی به ۱۳۹۹ است. نتایج این تحقیق نشان می دهد

فصلنامه کنکاش مدیریت و حسابداری، جلد ۴، شماره ۳، پاییز ۱۴۰۳

که شرکتهای بزرگتر به دلیل گردش مالی بزرگتر و منابع مالی وسیعی که در اختیار دارند، شاهد رفتارهای فرصت طلبانه بیشتری توسط مدیران هستند و از این رو در چنین شرکتهایی شفافیت اطلاعات پایین تر از دیگر شرکتهاست.

حاجیها و نادری (۱۳۹۷)، در پژوهشی به بررسی ارتباط بین کیفیت حسابداری با ضعفهای بااهمیت کنترل داخلی پرداختند. در جهت بررسی فرضیه پژوهش تأثیر متغیرهای مستقل ارقام نقد عملیاتی، کل ارقام تعهدی، ارقام تعهدی عملیاتی و ارقام تعهدی سرمایه‌گذاری به‌عنوان معیار سنجش کیفیت حسابداری بر روی متغیر وابسته پژوهش که ضعفهای بااهمیت کنترل داخلی می‌باشد، بررسی شده است. جامعه آماری پژوهش شامل شرکت‌های بورسی حائز شرایط معین طی دوره زمانی ۱۳۹۴-۱۳۹۰ است که با در نظر گرفتن آن شرایط، نمونه شامل ۱۲۹ شرکت پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار می‌باشد. تجزیه و تحلیل رگرسیون نشان از آن دارد که ارقام تعهدی عملیاتی و کل ارقام تعهدی با ضعفهای بااهمیت کنترل داخلی رابطه مثبت و معنی‌دار و ارقام تعهدی سرمایه‌گذاری و ارقام نقد عملیاتی با ضعفهای بااهمیت کنترل داخلی رابطه منفی و معنی‌داری دارد.

جامعی و رستمیان (۱۳۹۵)، در پژوهشی به بررسی تأثیر تخصص مالی اعضای کمیته حسابرسی بر ویژگی‌های سود پیش بینی شده، پرداختند. در این پژوهش داده‌های ۹۵ شرکت پذیرفته شده در بورس تهران که کمیته حسابرسی دارند، جمع‌آوری شد و فرضیه‌ها با استفاده از تحلیل ضرایب رگرسیون، آزمون شده‌اند. شواهد نشان می‌دهد، تخصص مالی اعضای کمیته حسابرسی با صحت پیش بینی سود رابطه مثبت دارد. به بیان دیگر می‌توان گفت وجود اعضای با تخصص مالی در کمیته حسابرسی کیفیت گزارشگری مالی را افزایش می‌دهد و اطلاعات قابل اتکاتری در اختیار مدیریت قرار می‌گیرد و پیش بینی سود با دقت بیشتری برآورد می‌شود. همچنین نتایج نشان داد که تخصص مالی اعضای کمیته حسابرسی با پراکندگی پیش بینی‌های سود ارتباطی منفی دارد.

۳- فرضیه تحقیق

با توجه به اهداف متصور در این تحقیق، فرضیه‌ها به صورت زیر طرح می‌شوند:

فرضیه اول: اندازه شرکت بر کیفیت گزارشگری مالی تأثیر معناداری دارد.

فرضیه دوم: اندازه شرکت بر کیفیت کمیته حسابرسی تأثیر معناداری دارد.

فرضیه سوم: اندازه شرکت از طریق کیفیت کمیته حسابرسی بر کیفیت گزارشگری

مالی تأثیر معناداری دارد.

۴- روش تحقیق

از لحاظ روش و ماهیت مطالعه حاضر از نوع مطالعات همبستگی است. در تحقیق همبستگی هدف اصلی آن است که مشخص شود آیا رابطه ای بین دو یا چند متغیر کمی (قابل سنجش) وجود دارد و اگر این رابطه وجود دارد اندازه واحد آن چقدر می باشد؟ مطالعات همبستگی، تعدادی از متغیرهایی را تصور می رود با مسئله مرتبط هستند ارزیابی می کند.

هدف تحقیق

با توجه به مسئله اصلی تحقیق، اهداف متصور در این تحقیق عبارتند از:

هدف اول: بررسی تاثیر اندازه شرکت بر کیفیت گزارشگری مالی

هدف دوم: بررسی تاثیر اندازه شرکت بر کیفیت کمیته حسابرسی

هدف سوم: بررسی اندازه شرکت بر کیفیت گزارشگری مالی از طریق کیفیت کمیته

حسابرسی

قلمرو موضوعی

با توجه به محتوای مطالعه، قلمرو موضوعی مطالعه مربوط به حوزه حسابرسی و حسابداری است.

قلمرو زمانی

این تحقیق در دوره زمانی ۱۳۹۷ تا ۱۴۰۱ انجام می شود

قلمرو مکانی

کلیه شرکتهای پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران

جامعه و نمونه آماری

جامعه آماری این پژوهش تمامی شرکتهای فعال در بورس اوراق بهادار تهران در بازه زمانی ۱۳۹۷ تا ۱۴۰۱ می باشد. همچنین، در این پژوهش، نمونه از طریق روش حذف سیستماتیک از جامعه آماری، انتخاب خواهد شد. به این ترتیب که نمونه، متشکل از کلیه شرکتهای موجود در جامعه آماری است که حائز معیارهای زیر باشند:

۱- پایان سال مالی آن ها ۲۹ اسفند باشد.

۲- اطلاعات مورد نیاز در دسترس و قابل استفاده باشد.

۳- جزو شرکتهای فعال در حوزه بانکی، مالی و هلدینگ ها نباشند.

۴- تغییر سال مالی در طول دوره پژوهش در آنها رخ نداده باشد.

روش‌ها و ابزار گردآوری اطلاعات:

اطلاعات لازم برای انجام این مطالعه شامل دو دسته اطلاعات خواهد بود. دسته اول اطلاعات لازم برای تبیین مسائل نظری ادبیات تحقیق و پیشینه مطالعات است. برای این بخش از مطالب منتشر شده در کتب، نشریات و مقالات مورد اطمینان استفاده خواهد شد. بخش دیگر مربوط به اطلاعات عددی و کمی مورد نیاز برای انجام تحلیل‌های آماری است. در این بخش از اطلاعات منشر شده در سایت بورس اوراق بهادار تهران و سایت کدال و نرم افزار رهاورد نوین ۳ استفاده خواهد شد. استناد این بخش ه صورتهای مالی منتشر شده در این سایتها و نرم افزار است.

۵-مدل و نحوه اندازه گیری متغیرها:

بر اساس پژوهش اسلام و همکاران (۲۰۲۳)، مدل کمی پژوهش به قرار ذیل خواهد بود:

مدل اول (گام اول تکنیک بارون و کنی):

$$FRQ_{i,t} = \alpha + \beta_1 FirmSize_{i,t} + \sum Control_{i,t} + \varepsilon_{i,t}$$

مدل دوم (گام دوم تکنیک بارون و کنی):

$$AudiCom_{i,t} = \alpha + \beta_1 FirmSize_{i,t} + \sum Control_{i,t} + \varepsilon_{i,t}$$

مدل سوم (گام سوم تکنیک بارون و کنی):

$$FRQ_{i,t} = \alpha + \beta_1 FirmSize_{i,t} + \beta_2 AudiCom_{i,t} + \sum Control_{i,t} + \varepsilon_{i,t}$$

۶- تجزیه و تحلیل آماری :

آمار توصیفی

در مورد متغیرهای مستقل، وابسته و میانجی تحقیق (همچون متغیرهای کنترلی)، انحراف معیار پایین، نشان از پراکندگی کمتر داده‌ها و ثبات بیشتر اطلاعات دارد.

جدول ۴-۱: آمار توصیفی

متغیر	میانگی	حداقل	حداکثر	انحراف معیار
کیفیت گزارشگری مالی	۰/۴۸	۰/۰۲	۰/۸۱	۰/۲۶
اندازه	۶/۲۹	۴/۶۰	۸/۱۶	۰/۸۹
کیفیت کمیته حسابرسی	۰/۴۹	۰/۳۳	۰/۶۶	۰/۱۶
سن	۱/۲۹	۰/۹۴	۱/۶۵	۰/۳۱

بررسی اثر میانجی کیفیت کمیته حسابرسی بر ارتباط بین اندازه و...

۰/۳۰	۰/۷۶	۰/۰۶	۰/۴۹	اهرم مالی
۰/۷۱	۲/۹۵	-۰/۳۶	۱/۹۶	نرخ رشد فروش
۰/۱۳	۱	۰	۰/۴۸	زیان
۰/۴۲	۰/۶۶	-۰/۳۸	۰/۱۴	نرخ بازده دارایی

آمار استنباطی

بررسی فرضیه اول؛ گام نخست تکنیک بارون و کنی (تاثیر متغیر مستقل بر متغیر

وابسته)

همانگونه که در فصل سوم بیان شد، نخستین فرضیه پژوهش در حقیق گام نخست آزمون اثر میانجی به روش بارون و کنی (۱۹۸۶) است که رابطه بین متغیر مستقل و وابسته را بررسی می کند. با توجه به تابلویی بودن داده‌ها، به منظور تعیین ضرایب لازم است تا با انجام آزمون لیمر نسبت به تعیین یکی از روش‌های اثرات مشترک یا تصادفی اقدام نمود. فرضیه‌های این آزمون به قرار ذیل است:

$$\left\{ \begin{array}{l} H_0 = \text{روش اثرات مشترک (داده های ترکیبی)} \\ H_1 = \text{روش اثرات تصادفی (داده های پانلی)} \end{array} \right.$$

نتیجه حاصل از این آزمون در جدول ذیل قابل رویت است:

جدول ۴-۲: نتایج آزمون لیمر مدل اول

آماره آزمون	سطح معناداری	نتیجه آزمون
۴/۸۸	۰/۰۰۰	رد فرض صفر

با توجه به رد فرض صفر، جهت تعیین یکی از دو روش اثرات ثابت تصادفی و اثرات ثابت، نیاز به انجام آزمون هاسمن است. فرضیه‌های این آزمون به قرار ذیل است:

$$\left\{ \begin{array}{l} H_0 = \text{روش اثرات ثابت تصادفی} \\ H_1 = \text{روش اثرات ثابت} \end{array} \right.$$

که نتیجه در جدول ۴-۳ آمده است:

جدول ۴-۳: نتایج آزمون هاسمن مدل اول

آماره آزمون	سطح معناداری	نتیجه آزمون
۲۱/۱۵	۰/۰۰۰	رد فرض صفر

معهدا همانگونه که دیده می شود، با توجه به رد فرض صفر آزمون هاسمن، روش اثرات ثابت به عنوان بهترین روش تخمین مدل برگزیده می شود. در ادامه و به منظور سنجش وجود یا عدم وجود ناهمسانی واریانس از آزمون LM-ARCH استفاده شده است که نتایج آن در جدول ذیل دیده می شود:

جدول ۴-۴: نتایج آزمون ناهمسانی واریانس مدل اول

نام آزمون	آماره آزمون	سطح معناداری	وضعیت
کای دو	۰/۵۸	۰/۳۲۹۰	عدم وجود ناهمسانی واریانس

با توجه به تایید فرض صفر مبنی بر همسانی واریانس، روش تخمین OLS به عنوان روش تخمین مناسب مدل انتخاب می شود. که جواب نتایج در جدول ۴-۵. قابل رویت است.

جدول ۴-۵: نتایج رگرسیون مدل اول

متغیر وابسته: عملکرد (کیفیت گزارشگری مالی)				
متغیرها	ضرایب	آماره T	سطح معناداری	
عرض از مبدا	۰/۰۸	۱/۰۶	۰/۲۳۶۹	VIF
اندازه شرکت	-۰/۲۹	-۲/۶۰	۰/۰۲۱۰	۱/۰۴
سن	۰/۰۲	۰/۸۳	۰/۳۹۱۱	۱/۱۱
اهرم مالی	-۰/۱۴	-۳/۶۵	۰/۰۰۶۴	۱/۰۵
نرخ رشد فروش	۰/۲۲	۲/۸۲	۰/۰۱۵۵	۱/۰۹
زیان	-۰/۴۱	-۳/۴۰	۰/۰۰۷۱	۱/۰۲
نرخ بازده دارایی	۰/۴۳	۵/۱۲	۰/۰۰۰	۱/۱۱
ضریب تعیین تعدیل شده	۰/۶۳			
آماره آزمون F	۱۹/۰۱			
سطح معناداری آماره آزمون F	۰/۰۰۰			
دوربین واتسون	۲/۰۱			

عدد آماره F و احتمال آن که به ترتیب ۱۹/۰۱ و ۰/۰۰۰ می باشند، بیانگر کفایت کلی مدل است. قرار گرفتن عدد مربوط به آزمون دوربین - واتسون در محدوده ۱/۵ تا ۲/۵

_____ بررسی اثر میانجی کیفیت کمیته حسابرسی بر ارتباط بین اندازه و...

نیز بیانگر عدم وجود خودهمبستگی پیاپی در مدل است. با رجوع به معیار VIF نیز وجود همخطی بین متغیرهای مستقل نیز رد می‌شود. ضریب تعیین تعدیل شده نیز نشان می‌دهد که متغیرهای مستقل و کنترلی قادر به تبیین ۶۳ درصد از رفتار متغیر وابسته هستند. همچنین، با توجه به سطح معناداری و ضریب متغیر اندازه شرکت (۰/۰۲۱۰ و ۰/۲۹-)، وجود تاثیر منفی و معنادار اندازه شرکت بر کیفیت گزارشگری مالی در سطح اطمینان ۹۵٪ تایید می‌شود.

بررسی فرضیه دوم: گام دوم تکنیک بارون و کنی (تاثیر متغیر مستقل بر متغیر

میانجی)

به منظور اطمینان از معناداری مسیر میانجی، پس از بررسی تاثیرگذاری متغیر مستقل بر متغیر وابسته، باید مطمئن شد که درگام دوم، متغیر مستقل ر متغیر میانجی نیز تاثیر معناداری دارد تا مسیر اثرگذاری متغیر مستقل بر وابسته از طریق متغیر میانجی معنادار باشد. در این مورد نیز همانند مدل قبل، نیاز به انجام آزمونهای لازم (لیمر، هاسمن و آرچ) در این مدل نیز وجود دارد که نتایج حاصل در جدول تجمیعی ۴-۶ قابل رویت است.

جدول ۴-۶: نتایج آزمونهای لیمر، هاسمن و آرچ مدل دوم

نتایج آزمون لیمر			
آماره آزمون	سطح معناداری	نتیجه آزمون	
۴/۱۷	۰/۰۰۰	رد فرض صفر	
نتایج آزمون هاسمن			
آماره آزمون	سطح معناداری	نتیجه آزمون	
۱۹/۸۳	۰/۰۰۰	رد فرض صفر	
نتایج آزمون ناهمسانی واریانس			
نام آزمون	آماره آزمون	سطح معناداری	وضعیت
کای دو	۰/۶۱	۰/۳۰۲۹	عدم وجود ناهمسانی واریانس

با توجه به تایید شرایط مقتضی، روش تخمین OLS بین متغیرهای مستقل (بیش اطمینانی مدیرعامل) و میانجی (هزینه تحقیق و توسعه)، به عنوان روش تخمین مناسب مدل انتخاب می‌شود. که جواب نتایج در جدول ۴-۸ قابل رویت است.

جدول ۴-۷: نتایج رگرسیون مدل دوم

متغیر وابسته این بخش: کیفیت کمیته حسابرسی				
متغیرها	ضرایب	آماره T	سطح معناداری	VIF
عرض از مبدا	۰/۰۵	۱/۴۹	۰/۰۸۵۸	
اندازه شرکت	-۰/۱۹	-۲/۸۰	۰/۰۱۶۰	۱/۰۴
سن	۰/۰۲	۰/۹۰	۰/۳۸۲۹	۱/۰۵
اهرم مالی	-۰/۰۹	-۱/۱۸	۰/۱۹۹۵	۱/۰۹
نرخ رشد فروش	۰/۰۶	۱/۲۲	۰/۱۹۶۹	۱/۰۱
زیان	-۰/۳۰	-۲/۹۰	۰/۰۱۴۶	۱/۰۰۸
نرخ بازده دارایی	۰/۲۰	۳/۱۲	۰/۰۰۹۶	۱/۱۰
ضریب تعیین تعدیل شده	۰/۴۲			
آماره آزمون F	۱۶/۸۴			
سطح معناداری آماره آزمون F	۰/۰۰۰			
دوربین واتسون	۲/۰۶			

عدد آماره F و احتمال آن که به ترتیب ۱۶/۸۴ و ۰/۰۰۰ می‌باشند، بیانگر کفایت کلی مدل است. قرار گرفتن عدد مربوط به آزمون دوربین - واتسون در محدوده ۱/۵ تا ۲/۵ نیز بیانگر عدم وجود خودهمبستگی پیاپی در مدل است. با رجوع به معیار VIF نیز وجود همخطی بین متغیرهای مستقل نیز رد می‌شود. ضریب تعیین تعدیل شده در این بخش نشان می‌دهد که متغیرهای مستقل و کنترلی قادر به تبیین ۴۲ درصد از رفتار متغیر وابسته هستند. همانگونه که دیده می‌شود، اندازه شرکت (با ضریب -۰/۱۹) و سطح معناداری (۰/۰۱۶۰)، دارای تاثیر منفی و معناداری در سطح اطمینان ۹۵٪ بر کیفیت کمیته حسابرسی (متغیر میانجی) است. بنابراین فرضیه دوم تحقیق نیز تایید می‌شود.

بررسی فرضیه سوم؛ گام سوم تکنیک بارون و کنی (تاثیر همزمان متغیر مستقل و

میانجی بر متغیر وابسته)

همانطور در فصل سوم تشریح شد، در مرحله پایانی روش بارون و کنی (۱۹۸۶)، متغیرهای مستقل و میانجی را بصورت همزمان وارد مدل می‌کنیم تا به بررسی تفاوت احتمالی ضریب متغیر مستقل در حضور متغیر میانجی پرداخته شود. همانند مدل‌های قبل، نیاز به انجام آزمونهای لازم (لیمر، هاسمن و آرچ) در این مدل نیز وجود دارد که نتایج حاصل در جدول تجمیعی ۴-۹ قابل رویت است.

بررسی اثر میانجی کیفیت کمیته حسابرسی بر ارتباط بین اندازه و...

جدول ۴-۸: نتایج آزمونهای لیمر، هاسمن و آرج مدل سوم

نتایج آزمون لیمر مدل دوم			
آماره آزمون	سطح معناداری	نتیجه آزمون	
۴/۳۳	۰/۰۰۰	رد فرض صفر	
نتایج آزمون هاسمن مدل دوم			
آماره آزمون	سطح معناداری	نتیجه آزمون	
۲۱/۰۱	۰/۰۰۰	رد فرض صفر	
نتایج آزمون ناهمسانی واریانس مدل دوم			
نام آزمون	آماره آزمون	سطح معناداری	وضعیت
کای دو	۰/۶۹	۰/۲۹۹۱	عدم وجود ناهمسانی واریانس

با توجه به تایید شرایط مقتضی، در این مورد نیز برای انجام برآزش از روش تخمین حداقل مربعات معمولی استفاده می شود. جواب نتایج در جدول ۴-۹ قابل رویت است.

جدول ۴-۹: نتایج رگرسیون مدل سوم

متغیر وابسته: عملکرد (کیفیت گزارشگری مالی)				
متغیرها	ضرایب	آماره T	سطح معناداری	
عرض از مبدا	۰/۰۴	۰/۹۶	۰/۳۶۴۲	VIF
اندازه شرکت	-۰/۲۹	-۲/۶۰	۰/۰۲۱۰	۱/۰۴
کیفیت کمیته حسابرسی	۰/۵۱	۳/۲۸	۰/۰۰۸۹	۱/۱۱
سن	۰/۰۲	۰/۸۰	۰/۳۹۵۰	۱/۰۸
اهرم مالی	-۰/۱۲	-۳/۶۸	۰/۰۰۶۱	۱/۰۶
نرخ رشد فروش	۰/۱۶	۳/۰۱	۰/۰۱۰۱	۱/۰۳
زیان	-۰/۳۱	-۳/۵۵	۰/۰۰۶۹	۱/۰۰۸
نرخ بازده دارایی	۰/۳۳	۵/۰۹	۰/۰۰۰	۱/۰۴
ضریب تعیین تعدیل شده	۰/۶۸			
آماره آزمون F	۱۸/۳۳			
سطح معناداری آماره آزمون F	۰/۰۰۰			
دوربین واتسون	۱/۹۸			

در این مورد نیز، عدد آماره F و احتمال آن که به ترتیب $18/33$ و $0/0000$ می‌باشند، بیانگر کفایت کلی مدل است. قرار گرفتن عدد مربوط به آزمون دوربین - واتسون در محدوده $1/5$ تا $2/5$ نیز بیانگر عدم وجود خودهمبستگی پیاپی در مدل است. با رجوع به معیار VIF نیز وجود همخطی بین متغیرهای مستقل نیز رد می‌شود. همانگونه که دیده می‌شود، متغیر میانجی (کیفیت کمیته حسابرسی) تاثیر مثبت و معناداری بر متغیر وابسته (کیفیت گزارشگری مالی) دارد. از این رو شرط سوم روش بارون و کنی (۱۹۸۶)، نیز تایید می‌شود و به همین ترتیب فرضیه سوم پژوهش نیز تایید می‌شود. در همین راستا می‌توان دید که با وجود اضافه شدن متغیر میانجی در مدل، همچنان متغیر مستقل دارای ضریب معنادار است. بنابراین می‌توان گفت که متغیر میانجی دارای اثر میانجی گرجزی بر رابطه بین متغیر مستقل و وابسته است. یادآور می‌شود که ضریب تعیین تعدیل شده در این بخش نشان می‌دهد که متغیرهای مستقل، میانجی و کنترلی قادر به تبیین ۶۸ درصد از رفتار متغیر وابسته هستند.

۷- خلاصه نتایج فرضیه های تحقیق:

پژوهش حاضر در پی تبیین تاثیر اندازه شرکت بر کیفیت گزارشگری مالی با توجه به نقش میانجی کیفیت کمیته حسابرسی در یکصد و دوازده شرکت (به عنوان نمونه آماری) از شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران است.

این پژوهش در پنج فصل تهیه و تنظیم گردیده است. به نحوی که در فصل نخست کلیات پژوهش (بیان مساله، ضرورت پژوهش، اهداف، سوالات و تعیف واژگان اساسی) بیان شده است. در فصل دوم مبانی نظری موضوعات مربوط به پژوهش به تفصیل تشریح گردیده و در انتها نیز به سوابق مطالعات مرتبط انجام شده داخلی و خارجی اشاره شده است. در ادامه و در فصل سوم ضمن بیان روش شناسی پژوهش، نحوه گردآوری اطلاعات و چگونگی تجزیه و تحلیل آنها عنوان شده است. سرانجام، در فصل چهارم نیز به طور کمی، خروجی نتایج آماری و تعابیر مربوط به آن تشریح شده است. لازم به ذکر است، پس از انجام روش‌های آماری لازم، به منظور بررسی صحت رگرسیون به دست آمده از آزمون‌های سنجش ناهمسانی واریانس (آرچ)، خودهمبستگی پیاپی (دوربین - واتسون)، کفایت مدل (فیشر)، همخطی (وایف) و برای تفسیر فرضیه‌ها از آزمون T استفاده شده است.

بررسی اثر میانجی کیفیت کمیته حسابرسی بر ارتباط بین اندازه و ...

مضافاً اینکه، به منظور بررسی اثر میانجی متغیر کیفیت کمیته حسابرسی بر رابطه بین اندازه شرکت و کیفیت گزارشگری مالی، از روش بارون و کنی (۱۹۸۶)، که توسط کامیابی و همکاران (۱۳۹۵) نیز مورد استفاده قرار گرفت، بهره برده شد.

جدول ۵-۱، خلاصه ای از نتایج به دست آمده را نشان داده و متعاقب آن به تشریح نتایج به دست آمده و مقایسه آن با سایر مطالعات مشابه پرداخته شده است.

جدول ۵ - ۱: خلاصه نتایج آزمون فرضیه‌های پژوهش

عنوان فرضیه: اندازه شرکت تاثیر معناداری بر کیفیت گزارشگری مالی دارد.		نتیجه آزمون فرضیه
نتیجه آزمون (مرحله نخست)	ضریب مربوط به متغیر مستقل در این فرضیه، منفی و معنادار می‌باشد که نشان‌دهنده تاثیر معکوس و معنادار متغیر مستقل (اندازه شرکت) بر متغیر وابسته (کیفیت گزارشگری مالی) می‌باشد.	تایید فرضیه
عنوان فرضیه: اندازه شرکت تاثیر معناداری بر کیفیت کمیته حسابرسی دارد.		نتیجه آزمون فرضیه
نتیجه آزمون (مرحله دوم)	ضریب مربوط به متغیر مستقل در این فرضیه، منفی و معنادار می‌باشد که نشان‌دهنده تاثیر معکوس و معنادار متغیر مستقل (اندازه شرکت) بر متغیر میانجی (کیفیت کمیته حسابرسی) می‌باشد.	تایید فرضیه
عنوان فرضیه: اندازه شرکت از طریق کیفیت کمیته حسابرسی بر کیفیت گزارشگری مالی تاثیر معناداری دارد.		نتیجه آزمون فرضیه
نتیجه آزمون (مرحله سوم)	ضریب مربوط به متغیر میانجی در این فرضیه، مثبت و معنادار می‌باشد؛ که با توجه به آنکه متغیر مستقل نیز همزمان دارای ضریب معنادار است، بنابراین متغیر میانجی دارای نقش میانجی گر جزئی بر رابطه بین متغیر مستقل و وابسته است	تایید فرضیه

با توجه به نتایج اجمالی جدول فوق، در ادامه، به تشریح نتایج به دست آمده پرداخته شده است.

منابع

اسکات، ویلیام. (۱۳۸۸). تئوری حسابداری مالی، علی پارسائیان، جلد اول، تهران، ترمه اعطایی زاده، رضا؛ فرزاد نعمتی و زهرا دانشور عالی، ۱۳۹۳، نقش کمیته حسابرسی در کیفیت گزارشگری مالی، کنفرانس بین المللی مدیریت در قرن ۲۱، تهران، موسسه مدیران ایده پرداز پایتخت و ...

https://www.civilica.com/Paper-ICMNG01-ICMNG01_005.html

- فصلنامه کنکاش مدیریت و حسابداری، جلد ۴، شماره ۳، پاییز ۱۴۰۳
- آذر، عادل. منصور مومنی. (۱۳۸۹). «آمار و کاربرد آن در مدیریت»، جلد اول، چاپ چهاردهم، انتشارات سمت، تهران.
- تختائی، نصرالله، محمد تمیمی و زهرا موسوی (۱۳۹۰)، نقش حسابرس بر کیفیت گزارشگری مالی، حسابدار رسمی، شماره ۱۵، صص ۴۵-۵۶.
- ثقفی، علی و عرب مازار یزدی، مصطفی. (۱۳۹۰). "کیفیت گزارشگری مالی و ناکارایی سرمایه گذاری"، مجله پژوهش های حسابداری مالی، سال دوم، شماره چهارم، ص ۱-۲۰
- جونز، چارلز پی. (۱۳۹۱). مدیریت سرمایه گذاری، رضا تهرانی و عسگر نوربخش، تهران، انتشارات نگاه دانش
- حافظ نیا، محمد رضا و سرمد، غلامعلی. (۱۳۸۱). «مقدمه ای بر روش تحقیق در علوم انسانی»، تهران، انتشارات سمت.
- خدایی، محمد و یحیائی، منیره. (۱۳۸۹). "بررسی رابطه بین کیفیت گزارشگری مالی و کارایی سرمایه گذاری در بورس اوراق بهادار تهران"، مجله حسابداری مدیریت، سال سوم، شماره ۵.
- دارابی، رویا و اجتهادی سحر (۱۳۹۴)، بررسی رابطه بین تخصص کمیته حسابرسی در صنعت و کیفیت گزارشگری مالی شرکتهای پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران، مجله حسابرسی: نظریه و عمل، سال دوم، شماره ۳، صص ۹۰-۷۳
- راس، استغافان. (۱۳۹۱). مدیریت مالی نوین، علی جهانخانی و مجتبی شوری، جلد اول، تهران، انتشارات سمت
- رشیدی، محمدرضا و احمدی، فاطمه. (۱۴۰۰). مشغله کاری شریک حسابرسی و تاخیر در ارائه گزارش حسابرسی: با توجه به نقش قابلیت مقایسه حسابداری، چهارمین کنفرانس بین المللی مدیریت امور مالی، تجارت، بانک، اقتصاد و حسابداری، <https://civilica.com/doc/1127029>
- ریاحی بلکویی، احمد. (۱۳۹۱)، تئوریهای حسابداری، علی پارسائیان، تهران، ترمه
- رویایی رمضانعلی و محمد ابراهیمی (۱۳۹۴)، تأثیر ویژگیهای حسابرسی بر سطح افشای داوطلبانه اخلاق، فصلنامه علمی پژوهشی حسابداری مالی، سال هفتم، شماره ۲۵، صص ۸۸-۷۱
- زارعی، علیرضا، قاسمی، معصومه (۱۳۹۵)، اثر ویژگی های حسابرسی بر کیفیت گزارشگری مالی، مجله بررسی های حسابداری، دوره ۲، شماره ۱۲، صص ۴۳-۶۴
- سجادی، سید حسین؛ حاجی زاده، سعید و نیک کار، جواد. (۱۳۹۱). "تأثیر هزینه های نمایندگی و کیفیت گزارشگری مالی بر ریسک سرمایه گذاری در شرکت های بورسی"، مجله بررسی های حسابداری و حسابرسی، دوره ۱۹، شماره ۳، صص ۲۱-۴۲

- سرمد، زهره؛ بازرگان، عباس و حجازی، الهه. (۱۳۹۰). «روش های تحقیق در علوم رفتاری»، چاپ بیست و یکم، انتشارات آگه، تهران.
- سوری، علی. (۱۳۸۹). اقتصاد سنجی، چاپ اول، نشر فرهنگ شناسی، تهران.
- شباهنگ، رضا. (۱۳۸۴). مدیریت مالی، مرکز تحقیقات تخصصی حسابداری و حسابرسی سازمان حسابرسی. چاپ هشتم، جلد اول و دوم.
- قربانی، بهزاد؛ فروغی، داریوش؛ امیری، هادی و هاشمی، سید عباس. (۱۳۹۲). " کیفیت گزارشگری مالی و نوسان بازده غیرمتعارف سهام " ، فصلنامه دانش مالی تحلیل اوراق بهادار ، سال ششم ، شماره ۱۷.
- کوکبی، صدریه و کردلویی، حمیدرضا (۱۳۹۴)، تاثیر کارایی عملکرد حسابرسی داخلی بر تجدید ارائه صورت های مالی ، دانش حسابداری و حسابرسی مدیریت، شماره ۱۶، صص ۳۴ -

۲۷

- Abernathy, J.L., Herrmann, D., Kang, T., Krishnan, G.V., 2013. Audit committee financial expertise and properties of analyst earnings forecasts. *Adv. Acc.* 29 (1), 1–11. <http://dx.doi.org/10.1016/j.adiac.2012.12.001>.
- Aksu, M., Espahbodi, H., 2016. The impact of IFRS adoption and corporate governance principles on transparency and disclosure: the case of borsa istanbul. *Emerg. Mark. Finance Trade* 52 (4), 1013–1028.
- Australian Accounting Standards Board. (2018). Consultation paper: Review of the corporate governance council's principles and recommendations.
- Badolato, P.G., Donelson, D.C., Ege, M., 2014. Audit committee financial expertise and earnings management: the role of status. *J. Acc. Econ.* 58 (2-3), 208–230.
- <http://dx.doi.org/10.1016/j.jacceco.2014.08.006>. Bajra, U., Cadez, S., 2017. The impact of corporate governance quality on earnings management: evidence from European companies cross-Listed in the USA. *Aust. Acc. Rev*
- Bajra, U., Cadez, S., 2018. Audit committees and financial reporting quality, *Economic Systems*. <https://doi.org/10.1016/j.ecosys.2017.03.002>
- Bajra, U., Cadez, S., 2017. The impact of corporate governance quality on earnings management: evidence from European companies cross-Listed in the USA. *Aust. Acc. Rev.* <http://dx.doi.org/10.1111/auar.12176>. (forthcoming issues).
- Bantleon, U., Bassen, A., D'Arcy, A., Hucke, A., Kohler, A.G., Pedell, B., 2011. Implementation of Article 41 of the 8th EU Directive in the EU member states – impact on internal governance mechanisms. *Int. J. Corporate Gov.* 2 (2), 140.
- Bharath, T., J. Sunder, and S. Sunder. 2008. Accounting quality and debt contracting. *The accounting review* 83 : 1-28 .
- Biddle, G., G. Hilary, and R. Verdi. 2009. How does financial reporting quality relate to investment efficiency? . *Journal of Accounting and Economics* 48, 112-131.
- Carcello, Joseph V., Hollingsworth, Carl W., Klein, April, Neal, Terry L., 2006. Audit Committee Financial Expertise, Competing Corporate Governance Mechanisms, Cardilalls, H.B., Lee, E., Walker, M., Zeng, C., 2014. Incentives or standards: what determines accounting quality changes around IFRS doption? *Eur. Acc. Rev.* 24 (1), 31–61. <http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.1013054>.
- Clatworthy, M. A., & Peel, M. J. (2016). The timeliness of UK private company financial reporting: Regulatory and economic influences. *The British Accounting Review*, 48, 297–315.

- European Parliament and Council. (2010). Directive 2004/109/EC of the European parliament and of the Council. Official Journal of the European Union, 390/31,38–57.
- Črnigoj, M., Verbič, M., 2014. Financial constraints and corporate investments during the current financial and economic crisis: the credit crunch and investment decisions of Slovenian firms. *Econ. Syst.* 38 (4), 502–517.
- Dhaliwal, D., Naiker, V., Navissi, F., 2010. The association between accruals quality and the characteristics of accounting experts and mix of expertise on audit committees. *Contemp. Acc. Res.* 27 (3), 787–827. <http://dx.doi.org/10.1111/j.1911-3846.2010.01027.x>.
- Dechow, P.M., Sloan, R.G., Sweeney, A.P., 2002. Detecting earnings management. *Acc. Rev.* 70 (2), 193–225. <http://dx.doi.org/10.2307/248303>.
- Dechow, P.M., Kothari, S.P., Watts, L.R., 1998. The relation between earnings and cash flows. *J. Acc. Econ.* 25 (2), 133–168
- DeGeorge, F., Patel, J., Zeckhauser, R., 1999. Earnings management to exceed thresholds. *J. Bus.* 72 (1), 1–33.
- Dezort, F.T., Hermanson, D.R., Archambeault, D.S., Reed, S. a., 2002. Audit committee effectiveness: a synthesis of the empirical audit committee literature. *J. Acc. Lit.* 21, 38–75.
- Dhaliwal, D., Naiker, V., Navissi, F., 2010. The association between accruals quality and the characteristics of accounting experts and mix of expertise on audit committees. *Contemp. Acc. Res.* 27 (3), 787–827.
- Daniel, N. D., D. J. Denis, and L. Naveen. 2002. Sources of financial flexibility: Evidence from cash flow shortfalls. working paper. purdue university.
- Dechow, P., and I. Dichev. 2002. The quality of accruals and earnings: The role of accrual estimation errors. *The accounting review* 77,35-59.
- Francis, J., R. Lafond, P. Olsson, and K. Schipper. 2004. Cost of equity and earning attributes. *The accounting review* 79, 967-1010.
- Goodwin, J., & Wu, D. (2016). What is the relationship between audit partner busyness and audit quality? *Contemporary Accounting Research*, 33, 341–377.
- Gul, F., Ma, S., & Lai, K. (2017). Busy auditors, partner-client tenure, and audit quality: Evidence from an emerging market. *Journal of International Accounting Research*, 16, 83–105.
- Hall, B., and J. Learner. 2010. The financing of research and development and innovation. *Handbook of the economics of innovation*, 610-638.
- Hayes, R.M., 2014. Discussion of Audit committee financial expertise and earnings management: the role of status by Badolato, Donelson, and Ege (2014). *J. Acc. Econ.* 58 (2–3), 231–239
- Hooper, V., Sim, A.B., Uppal, A., 2009. Governance and stock market performance. *Econ. Syst.* 33 (2), 93–116.
- Habib, A., Bhuiyan, M. B., & Sun, X. (2020). Audit partner busyness and cost of equity capital. *International Journal of Auditing*, 23, 57–72.
- Hussin, W., Bamahros, H., & Shukeri, S. (2020). Lead engagement partner workload, partner-client tenure and audit report lag: Evidence from Malaysia. *Managerial Auditing Journal*, 33, 246–266.
- International Accounting Standards Board. (2018). *Conceptual Framework for financial reporting*. London, UK.
- Molik, A. T., Mir, M., McIver, R., & Bepari, M. K. (2021). Effects of audit quality and audit committee characteristics on earnings management during the Global Financial Crisis – evidence from Australia. *Australasian Accounting, Business and Finance Journal*, 14, 85–115.
- Slapnicar, S., Rejc Buhovac, A., 2014. Identifying temporal relationships within multidimensional performance measurement. *J. Bus. Econ. Manag.* 15 (5), 978–993.

Securities and Exchange Commission. (2003). Final rule: Strengthening the commission's requirements regarding auditor independence. Washington DC, Washington, USA.

Sundgren, S., & Svanström, T. (2014). Auditor-in-charge characteristics and going-concern reporting. *Contemporary Accounting Research*, 31, 531–550.

Stewart, J., Munro, L., 2007. The impact of audit committee existence and audit committee meeting frequency on the external audit: perceptions of Australian auditors. *Int. J. Auditing* 11 (1), 51–69. <http://dx.doi.org/10.1111/j.1099-1123.2007.00356.x>.

Taipaleenmäki, J., Ikaheimo, S., 2013. International Journal of Accounting Information Systems On the convergence of management accounting and financial accounting –the role of information technology in accounting change. *Int. J. Acc. Inf. Syst.* 14 (4), 321–348. <http://dx.doi.org/10.1016/j.accinf.2013.09.003>.

Tanyi, P.N., Smith, D.B., 2015. Busyness, expertise, and financial reporting quality of audit committee chairs and financial experts. *Auditing* 34 (2), 59–89. <http://dx.doi.org/10.2308/ajpt-50929>.

Teoh, S.H., Wong, T.J., 1993. Perceived auditor quality and the earnings response coefficient. *Acc. Rev.* 68 (2), 346–366. <http://dx.doi.org/10.2307/248405>.

Torres-Reyna, O., 2014. Panel Data Analysis Fixed & Random Effects. Princeton University, pp. 1–40. <http://www.princeton.edu/?otorres/>.

Xie, B., Davidson, W.N., Dadalt, P.J., 2003. Earnings management and corporate governance: the role of the board and the audit committee. *J. Corporate Finance* 9 (3), 295–316.

Zeghal, D., Chtourou, S.M., Fourati, Y.M., 2012. The effect of mandatory adoption of IFRS on earnings quality: evidence from the European union. *J. Int. Acc. Res.* 11 (2), 1–25.